

ÖRTÜALTINDA ÜZÜM YETİŞTİRİCİLİĞİ

Serada üzüm yetiştiriciliği yurdumuzda 1980'li yıllardan itibaren üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Günümüzde yurdumuzun Akdeniz bölgesinin sahil kesiminde yaygınlaşmaktadır. Akdeniz sahil kuşağında, Mersin ilimiz ülkemizin en erkenci sofralık üzüm üretim alanı konumundadır.

Serada üzüm yetiştiriciliğinin esas amacı erkencilik olup asmaların erken uyandırılarak erken dönemde hasadı hedeflenmektedir. Serada yapılan yetiştiricilikte 1-1,5 aya kadar erkencilik sağlanmaktadır. Bunun dışında son turfanda üzüm yetiştiriciliğinde geççi çeşitlerin üzerleri plastik ile örtülerek, örtü altı yetiştiriciliği yapılabilir. Buradaki amaç üzümleri yağmurlardan ve bunun sonucunda ortaya çıkan kurşuni küf hastalığından korumaktır. Böylece hasat geciktirilerek son turfanda dönemdeki yüksek fiyatlardan yararlanılabilmektedir. Ancak erken sonbahar donlarından üzümler korunmalıdır. Fakat bu şekilde son turfanda üzüm yetiştiriciliği gerçek anlamda bir sera yetiştiriciliği değildir.

Örtüaltında Üzüm Yetiştiriciliği Yapmak İçin Hangi Faktörler Dikkate Alınmalıdır?

Sera tipi:

Erkencilik amacıyla serada üzüm yetiştiriciliğinde daha çok plastik seralar kullanılır. Az da olsa cam seralarda ve plastik+cam kombinasyonu seralarda üzüm yetiştiriciliği yapılmaktadır. Normal seraların dışında asma sıralarının üzerini yüksek tünel şeklinde plastik ile kapatmak ta erkencilik sağlamaktadır. Genel olarak sebze seralarının yan yüksekliği 2 metre civarında yapılmaktadır.

Bu yükseklikteki seralarda üzüm yetiştirmek mümkündür. Ancak son yıllarda yan yüksekliği 3-3.5 metre civarında olan daha yüksek seralar da bu amaçla kullanılmaktadır. Yüksek tüneller ile serada yetiştirilen asmalar arasında olgunlaşma bakımından belirgin bir farklılık yoktur.

Çeşitler:

Serada üzüm yetiştiriciliğinde esas amaç erkencilik yani ilk turfanda üzüm çıkarmaktır. Bu nedenle seçilecek çeşitlerin çok erkenci veya erkenci çeşitler olması gerekir. Üzüm çeşitlerinden Trakya İlkeren, Uslu, Early Cardinal, Yalova İncisi, Ergin Çekirdeksizi, Perlette ve Yalova Misketi tercih edilmesi gereken çeşitlerdir. Bu çeşitlerden Uslu çeşidinin veriminin düşük kalması, Early Cardinal çeşidinin ise kısmen boncuklanma göstermesi nedeniyle diğer iki çeşit daha çok tercih edilmektedir. Bu çeşitlerin tümü çekirdekli çeşit olup; Trakya İlkeren siyah, Uslu ve Early Cardinal kırmızı, Yalova İncisi beyaz renklidir. Yalova İncisi diğer çeşitlere göre birkaç gün daha geç olgunlaşmaktadır. Trakya İlkeren çeşidinin tanesi diğer üç çeşide göre biraz daha küçüktür. Fakat tanenin homojen ve siyah bir renge sahip olması, tane kabuğunun biraz daha kalın olması nedeniyle uzak mesafelere taşınmada yola dayanıklı olması gibi nedenlerle tercih edilmektedir.

Yetiştirme Tekniği:

Plastik seralarda yetiştirilen üzümlerde örtü materyali olarak tek yıllık plastik kullanılacak ise, genel olarak ocak ayı içerisinde plastiklerin örtülmesi gerekir. Böylece hem kış aylarında asmalar soğuklama ihtiyaçlarını daha iyi alacaklar hem de asmaların kış sonuna doğru

uyanması sağlanarak soğuktan zarar görme riski azaltılacaktır. Soğuklama ihtiyacını alan asmaların daha verimli olduğu kabul edilmektedir. Eğer birkaç yıllık plastik kullanılacaksa asmaların soğuklama ihtiyacını karşılamak için seraların yan kenarlarının tamamı veya çatının tamamı veya havalandırmaların tamamı hasadı takiben haziran ayında açılarak yılbaşına kadar açık tutulmalıdır.

Asmalardan genellikle ikinci yaşımdan itibaren verim alınmaya başlanır. İlk dikim yılında verim alındığı durumlar da olabilmektedir. Fakat ilk yıllarda daha çok asmaların gelişmesi sağlanmalı, asmalara fazla üzüm yükü verilmemelidir. Asmaların sera yapılacak alana önceden dikilip seraların birkaç yıl sonra asmalar tam verime yattıktan sonra inşa edilmesi de bir seçenektir. İyi bir gübrelemeden sonra ikinci yıldan itibaren de tatminkar bir verim elde edilebilir. Asmaların dikim aralığı olarak 1.5-2 metre seçilebilir.

Yabancı ot çıkışı önlemek amacıyla seraların içerisi siyah plastik malç ile kaplanabilir. Bu durum toprağın daha iyi ısınması dolayısıyla daha erken uyanmayı da sağlar. Yabancı otlar herbisit kullanarak ta yok edilebilir. Asmaları erken ve homojen uyandırmak için kış budamasının hemen arkasından sadece çubuklara atılacak şekilde % 2.5 dozunda hidrojen siyanamid kullanılabilir.

Terbiye Sistemi:

Çardak, Y terbiye ve guyot sistemleri kullanılabilir. Kullanılan üzüm çeşitleri kısa budamaya elverişlidir. Fakat verim düşüklüğü yaşanması durumunda aynı çeşitlere uzun budama da uygulanabilir. Asma tomurcukları

içindeki salkım taslakları bir yıl önceden oluşur. Salkım taslaklarının iyi gelişebilmesi için tomurcukların iyi ışık alması gerekir. Bu nedenle özellikle çardak sisteminde tomurcukların iyi güneşlenmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle uç alma, yaprak alma, filiz alma gibi yaz budamaları düzenli bir şekilde yapılmalıdır. Hatta gereksiz olan ve salkım taşımayan sürgünler bile alınabilir. Anaç olarak zayıf gelişen anaçlar seçilmelidir.

Sulama:

Asmalar sürekli sera içerisinde kaldığından uyanmayı takiben düzenli sulanarak toprağın tavlı olması sağlanmalıdır. Toprak tiplerine ve yörelere göre değişmekle birlikte genelde başlangıçta iki hafta arayla yeterli olan sulama; sera içi sıcaklığının oldukça yükseldiği ilkbahar sonu ve yaz aylarında haftada 1-2 defaya kadar çıkarılabilir. Seralarda mutlaka damlama sulama sistemi kullanılmalıdır.

Gübreleme:

Verimli bir bağda saf besin maddesi olarak dekara 6-12 kg azot, 4-8 kg fosfor ve 5-7 kg potasyum önerilmektedir. Gübreler damlama sulamayla verileceği için uygun gübrelerin seçilmesi gerekir.

İlaçlama:

Sera içindeki asmalar açıktakilere göre erken uyandığı ve geliştiği için dışarıdakilerle kıyaslandığında daha az ilaçlamaya ihtiyaç duyar. Ancak yağışlı havalarda özellikle mildiyö hastalığına karşı iyi bir ilaçlama yapmak gerekir. Özellikle olgunlaşma döneminde yan ve tepe havalandırmalar tamamen açılarak hem sera içinde iyi bir hava sirkülasyonu sağlanarak hastalık çıkışı azaltılır hem de salkımların daha

iyi gelişmesi sağlanır. Hasada yakın dönemde kuş zararını önlemek için seranın açıkta kalan kısımlarının tül ile örtülmesi gerekir.

Hasat:

Üzümler olgunlaşınca hasat genelde iki defada yapılır. Üzüm salkımları sapından tutularak ve tanelere fazla dokunulmadan hasat yapılmalıdır. Paketlemede 5 kg lık küçük kasalar kullanılır. İyi bakım koşullarında dekara 2-3 ton civarında üzüm hasat etmek mümkündür. Serada yetiştirilen erkenci üzümlerin toptancı hal fiyatları açıkta çıkan ilk turfanda üzümlere göre 3-5 misli daha fazla olmaktadır.

Adres : P.K. 27 Erdemli-Mersin
Web : <http://arastirma.tarim.gov.tr/alata>
E-Posta : alata@gthb.gov.tr
Santral : 0 324 518 00 52
Belgegeçer : 0 324 518 00 80

T.C.

GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Erdemli-Mersin

ÖRTÜALTI BAĞCILIK

Osman KAVAK
Ziraat Yüksek Mühendisi
Mehmet Erdem KİRAZ
Ziraat Mühendisi

Erdemli-2015